

Asia: VN/15161/2025-MMM-1

Lausuntopyyntö karhukiintiöasetuksesta metsästysvuodelle 2025-2026

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausunto luonnoksesta karhukiintiöasetukseksi metsästysvuonna 2025–2026

MTK kiittää mahdollisuudesta esittää näkemyksensä asiassa ja toteaa seuraavaa:

Yleistä

Asetusluonnoksen 1 §:ssä tavoitteeksi on määritelty karhukannan ja ihmisten välisen rinnakkaiselon edesauttaminen. Asetuksen rajaamalla poikkeuslupiin perustuvalla metsästyksellä pyritään varmistamaan, että karhukanta säilyy ihmisarkana ja että karhukannan aiheuttamat kotieläin- ja maatalousvahingot pysyvät kohtuullisella tasolla. Poronhoitoalueella karhun kiintiömetsästyksellä tavoitteena on, että karhujen aiheuttamat porovahingot pysyvät kohtuullisella tasolla. MTK kannattaa asetukselle esitettyjä tavoitteita. MTK kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että esitetyt toimenpiteet eivät ole maantieteellisesti kyllin laaja-alaisia tavoitteiden saavuttamiseksi.

Luonnonvarakeskus (Luke) arvioi Suomen karhukannan olevan kasvussa. Suomen karhukannan yksilömäärän arvioidaan olleen vuonna 2024 noin 8 % suurempi kuin vuonna 2023. Vuoden 2024 havaintoaineistoon pohjautuva ennuste karhujen kokonaisyksilömäärästä ennen metsästyskautta 2025 on 2367 (90 % todennäköisyysväli 2062–2745) yksilöä. Tämä merkitsee kannan kasvun jatkumista 11 %:n vauhdilla. Esitetty saaliskiintiö, 265 yksilöä, on vain vajaa 8 % nykyisestä karhukannasta. Luken arvion mukaan 14 %:n saalismäärä pitäisi karhukannan tason ennallaan. Asetusluonnoksessa esitetty kiintiö merkitsisi siten merkittävää karhukannan lisäystä jo kolmantena vuonna peräkkäin. MTK vastustaa näin voimakasta kannan kasvattamista. MTK näkee myös hyvin vakavana puutteena, ettei kannanhoitoalueittaisia kanta-arvioita ole käytettävissä lainkaan. Tämä

vaikeuttaa esitettyjen kiintiöiden arviointia sekä myöhemmin myös poikkeuslupien hakemista ja perustelua.

Asetusluonnos vastaa keskeisiltä osiltaan sitä, mitä karhukannan hoitosuunnitelman luonnokseen oli kirjattu. Asetusluonnos tuli lausunnoille 23.5.2025. Hoitosuunnitelman luonnoksen lausuntokierros päättyi 21.5.2025. On varsin selvää, ettei MMM ole ottanut hoitosuunnitelman luonnokseen annettua lausuntopalautetta huomioon asetusluonnoksen valmistelussa.

MTK huomauttaa, että asetusmuistion eräitä kohtia olisi syytä päivittää ottaen huomioon, että metsästyslain 41 §:n muutos (HE 21/2025 vp) on jo tullut voimaan. Tekstissä on mahdollista selostaa, miten lainsäädäntö on muuttunut ja mikä on muutoksen vaikutus sen sijaan, että selostetaan, millaista muutosta on ehdotettu.

Kannanhoitoalueista

Asetusluonnoksessa poronhoitoalueen ulkopuolinen Suomi jaettaisiin neljään kannanhoitoalueeseen: itäiseen, eteläiseen, keskiseen ja läntiseen. Esitys on täsmälleen sama kuin lausunnoilla olleessa karhukannan hoitosuunnitelmassa.

MTK pitää ongelmallisena ja tehottomana pelkästään pentuehavaintojen perusteella tehtyjä kuntakohtaisia kannanhoitoalueiden rajauksia. Suurpetojen havainnoinnin ja raportoinnin aktiivisuudessa sekä määrissä on merkittäviä aluekohtaisia eroja, jotka heijastuvat nyt suoraan aluerajauksina. Karhun havaintotietojen määrä on viime aikoina lähes puolittunut, vaikka Luken populaatiomalliin perustunut kanta-arvio kertoo karhukannan merkittävästä kasvusta metsästyksen ollessa estyneenä. Vaikka meillä olisi täysin oikea tieto pentueista, syntyy kuntatasolla vuosittaista luontaista vaihtelua pentuemääriin esimerkiksi karhujen ikä- ja sukupuolijakaumien takia. Pentueiden lukumäärä ei siten välttämättä kuvaa karhujen kokonaismäärää varsinkaan kuntatasolla.

MTK on esittänyt jo karhukannan hoitosuunnitelmaa koskevassa lausunnossaan, että karhun kannanhoitoalueiden rajat määriteltäisiin karhutiheyden mukaan, mutta em. kuntatasoisen tiedon epävarmuuden vuoksi alueet tulisi rajata noudattamaan joko maakunta- tai riistakeskusalueita.

Toinen tärkeä näkökulma kannanhoitoalueisiin liittyen on mahdollisimman tehokas poikkeuslupien perusteiksi tarvittavan tiedon tuottaminen. Jos kannanhoitoalueet eivät muutu vuosittain kuntatasolla, karhun kanta-arvion esittäminen kannanhoitoalueittain mahdollistuu. Lisäksi poikkeuslupien perusteeksi tarvitaan mahdollisimman kattavaa tietoa vahinkojen määrästä sekä esimerkiksi ihmisten turvallisuuteen liittyvistä viranomaistehtävien määrästä ja niiden kehityksestä. Jos alueiden rajoja muutetaan vuosittain, on täysin mahdotonta esittää aikasarjoja kannan ja

vahinkojen kehityksestä kannanhoitoalueilla. Myös poikkeuslupien perusteluja tukevan alueellisten riistaneuvostojen työn kannalta MTK:n edellä esittämä malli olisi toimivampi.

Kannanhoidollisesta metsästyksestä poronhoitoalueen ulkopuolella

Itäiselle kannanhoitoalueelle esitetään 180 karhun kiintiötä metsästyslain 41 a §:n 3 momentin nojalla myönnettäville poikkeusluville, mutta muilla, poronhoitoalueen ulkopuolella olevilla, kannanhoitoalueilla ei kannanhoidollista metsästystä sallittaisi.

Karhukannan hoitosuunnitelmassa on esitetty laaja-alaiset koko Suomea koskevat kannanhoidon tavoitteet, joista keskeisimpiä ovat karhujen ihmisarkuuden vahvistaminen ja karhun aiheuttamien vahinkojen vähentäminen. Kannanhoidollisen metsästyksen kohdistaminen vain itäiselle kannanhoitoalueelle merkitsisi, että tavoitteiden saavuttamisen kannalta keskeisin toimenpide kohdistuisi vain alle 10 prosentille Suomen pinta-alasta poronhoitoalueen ulkopuolella.

Itäiselle alueelle esitetty 180 yksilön kiintiö merkitsisi karhukannan kasvattamista edelleen Suomen tiheimmän karhukannan alueella. Alueen suurpetotilanne on jo nykyisellään kestämaton, koska myös susikanta on alueella merkittävä. MTK esittää alueen kiintiön kasvattamista siten, että karhukannan leikkaus käynnistyy itäisellä alueella.

Keskisellä kannanhoitoalueella on samantyyppiset haasteet ja tarpeet kannanhoidollisen metsästyksen käynnistämiseksi kuin itäisellä alueella. MTK esittää, että keskiselle kannanhoitoalueelle osoitetaan alueen karhutiheys huomioiden vähintään 40 karhun metsästyskiintiö.

Eteläisellä ja läntisellä kannanhoitoalueella karhutiheys on alhainen, mutta ihmisten turvallisuuteen liittyvät riskit voivat muodostua asukastiheyden takia merkittäviksi. Tämän vuoksi muutamien yksilöiden kiintiö tulisi osoittaa myös näille alueille karhun alhainen esiintymistiheys huomioiden. On syytä muistaa, että esitettävä kiintiö ei merkitse suoraan käytettävissä olevaa poikkeuslupaa, koska riistakeskus käsittelee kaikki poikkeusluvut erikseen. MTK katsoo kuitenkin kiintiön perustelluksi, jotta ennakoivasti on mahdollista poistaa yksilöitä, joiden ihmisarkuus on vähenemässä ja joiden aiheuttama turvallisuusriski alueen asukkaille on kasvamassa. Lisäksi MTK kiinnittää huomiota siihen, että myös läntisellä kannanhoitoalueella on merkittävä karhutihentymä.

Vahinkoperusteisten poikkeuslupien määrää ei rajoitettaisi, eikä niitä luettaisi mukaan kiintiöön kuuluviksi. MTK pitää tätä linjausta oikeana ja erittäin tarpeellisena.

Kannanhoidollisessa metsästyksessä on kyse tiukasta suojelusta poikkeamisesta, jonka yhtenä edellytyksenä on hyväksyttävän päämäärän olemassaolo. Asetusluonnoksen 6 §:n mukaan itäisellä kannanhoitoalueella päämääränä on alueellisista tihentymistä johtuvien sosioekonomisten haittojen lieventäminen ja karhun ihmisarkuuden vahvistaminen vaikuttamalla hallitusti karhukannan kokoon, kasvuvauhtiin sekä alueellisiin tihentymiin. Metsästyksellä pyritään lisäksi varmistamaan, että karhukannan aiheuttamat kotieläin- ja maatalousvahingot pysyvät kohtuullisella tasolla. Päämääränä on turvata myös alueen metsäpeuran sekä hirven vasatuotto.

MTK pitää hyvänä sitä, että hyväksyttävän päämäärän muotoilussa on huomioitu se, mitä KHO on ennakkopäätöksissään KHO 2023:99 ja KHO 2023:100 lausunut.

Jotta kannanhoidollinen metsästys olisi mahdollista myös keskisellä kannanhoitoalueella, sillekin tulee asetuksessa antaa päämäärä. MTK:n näkemyksen mukaan itäiselle kannanhoitoalueelle määriteltä päämäärä sopii pääosin myös keskiselle kannanhoitoalueelle. Ihmisarkuuteen ja turvallisuuteen liittyvät tavoitteet kuitenkin korostuvat alueen suuremman asukastiheyden ja laaja-alaisen kesäasukuksen vuoksi. Itäisellä alueella puolestaan erityisesti esille nostettavana haasteena on suurpetojen suuri kokonaismäärä. Tämä aiheuttaa erityisen vakavat sosioekonomiset haitat sekä jatkuvasti alenevan hirven ja metsäpeuran vasatuoton ja kantojen heikkenemisen.

MTK huomauttaa, että kannanhoitoaluekohtaisten päämäärien tarkastelussa, ihmisarkuuden lisäämisen ohella, tulisi keskeisenä kaikkia kannanhoitoalueita koskevana tavoitteena esittää karhun esiintymisalueilla asuvien sekä luonnossa liikkuvien ja luonnossa työtä tekevien ihmisten turvallisuuden lisääminen.

Kiintiömetsästyksestä poronhoitoalueella

Poronhoitoalueelle esitetään 85 karhun kiintiötä (15 läntinen, 70 itäinen).

Vahinkotietojen perusteella karhukannan kasvua on tapahtunut myös poronhoitoalueella. MTK esittää alueelle esitettyjen lupakiintiöiden kasvattamista samassa suhteessa.

Helsingissä 26.6.2025

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry

Marko Mäki-Hakola, metsäjohtaja

Timo Leskinen, kenttäjohtaja

Anna-Rosa Asikainen, juristi

Leskinen Timo

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry